

Uzasadnienie opinii dla Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego AJD w Częstochowie w sprawie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia dr. Waldemarowi Grabowskiemu

1. Życiorys naukowy Habilitanta

Dr Waldemar Grabowski jest absolwentem Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, który ukończył w 1987 r. W latach 1981–2001 był pracownikiem Muzeum Narodowego w Krakowie, a od 2 kwietnia 2001 r. jest zatrudniony jako główny specjalista w Biurze Edukacji Publicznej Instytutu Pamięi Narodowej w Warszawie. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie historia, uzyskał na Uniwersytecie Łódzkim 18 marca 2004 r. na podstawie pracy doktorskiej „Tajna administracja cywilna Polskiego Państwa Podziemnego 1939–1945. Geneza, struktura, działalność”. Jej promotorem był dr hab. Włodzimierz Kozłowski, prof. UL, a recenzentami prof. dr hab. Tadeusz Dubicki i dr hab. Grzegorz Mazur, prof. UJ.

2. Udział w projektach międzynarodowych i konferencjach, efekty współpracy międzynarodowej

W 2009 r. Habilitant uczestniczył w międzynarodowej konferencji naukowej w Besancon (Francja), przedstawiając referat poświęcony polskiej prasie konspiracyjnej okresu II wojny światowej. Nawiązane wówczas kontakty sprawiły, iż w 2011 r. zorganizował w Warszawie międzynarodową konferencję „Okupowana Europa Podobieństwa i różnice”, na którą zaprosił historyków belgijskich, francuskich i polskich.

Z kolei badania Habilitanta nad organizacją i funkcjonowaniem Special Operations Executive sprawiły, iż 2 lipca 2013 r. na zaproszenie brytyjskich historyków wygłosił na seminarium w Londynie referat „Gubbins a Polska”. Systematycznie realizowana od kilku lat współpraca z brytyjskim archiwum narodowym w Kew pod Londynem (National Archive), skutkuje m.in. systematycznym odtajnieniem akt polskich współpracowników SOE.

3. Ocena najważniejszych osiągnięć naukowych stanowiących wkład Habilitanta do rozwoju dyscypliny

Dorobek naukowy dr. Waldemara Grabowskiego obejmuje trzy kluczowe obszary badawcze. Pierwszym z nich jest organizacja i działalność Polskiego Państwa Podziemnego - tak administracji cywilnej (Delegatura Rządu RP na Kraj), jak i zmilitaryzowanej (Szefostwo Biur Wojskowych Komendy Głównej Armii Krajowej). Drugim obszarem jest działalność władz państwowych II RP w okresie 1939-1945 „na rzecz kraju”. Obejmuje on studia nad organizacją

i funkcjonowaniem tychże struktur w odniesieniu do okupacyjnej rzeczywistości oraz koncepcji powojennego ładu. Trzecim obszarem jest natomiast organizacja łączności kurierskiej do Polski i innych krajów Europy, obejmująca wszystkie aspekty tego zagadnienia: etap selekcji emisariuszy, szkolenia spadochronowego, organizacji zrzutów, przebiegu misji, współpracy z brytyjskim *Special Operations Executive* (SOE). W każdym z powyższych obszarów habilitant wykazał się znaczną dociekliwością i rzetelnością badawczą, spójnością argumentacji, poprawnością metodologiczną, precyzją wnioskowania, a ponadto pracowitością, otwierając nowe obszary badawcze, wnosząc nowe ustalenia do już istniejących. Poza tym oprócz licznych artykułów swoje studia w obrębie dwóch pierwszych obszarów badawczych zwięździł obszernymi monografiami: *Polska Tajna Administracja Cywilna 1940-1945*, Warszawa 2004, ss. 717 i *Szefostwo Biur Wojskowych Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej Armii Krajowej*, Warszawa 2011, ss. 403 oraz niezwykle cennym zbiorem dokumentów: *Protokoły posiedzeń Komitetu Ministrów dla Spraw Kraju, cz. 1: 1939-1941*, Warszawa 2008, ss. 647. Ze znacznym zainteresowaniem należy ponadto przyjąć do wiadomości deklarację habilitanta, iż przystępuje do otwarcia kolejnego obszaru badawczego: polsko-brytyjskiej i polsko-amerykańskiej współpracy w zakresie działań specjalnych.

4. Dane bibliometryczne

Dorobek naukowy habilitanta należy ocenić jako znaczny zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Składa się na niego: 6 publikacji książkowych (w tym 4 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora); 37 artykułów naukowych (w tym 30 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora), 11 artykułów popularno-naukowych (w tym 6 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora), 2 opracowania zbiorów dokumentów (w tym 1 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora), 13 artykułów źródłowych (w tym 7 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora), 5 redakcji (4 po uzyskaniu stopnia naukowego doktora), 24 hasła w t. 2 „Wielkiej ilustrowanej encyklopedii Powstania Warszawskiego”, ogółem 17 biogramów w t. 14 „Małopolskiego słownika biograficznego uczestników działań niepodległościowych 1939–1945” oraz w t. 1 słownika „Z dziejów walk o niepodległość”, a ponadto kilkadziesiąt publikacji popularnych i haseł katalogowych z zakresu historii militariów i falerystyki.

5. Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

Habilitant nigdy nie zajmował się zawodowo działalnością dydaktyczną. Prowadzi jednak aktywną działalność popularyzatorską uczestnicząc m.in. w seminariach oraz szkoleniach dla nauczycieli, prowadząc wykłady otwarte dla młodzieży, występując w programach telewizyjnych (TVP Historia, Polsat), radiowych (PR Białystok, Kraków, Warszawa), a także udzielając wywiadów Polskiej Agencji Prasowej i różnego rodzaju czasopismom. Ponadto od 1997 r. jest członkiem Stowarzyszenia Mitośników Dawnej Broni i Barwy (w latach 1998-2009

był sekretarzem Zarządu Głównego) oraz Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie. Cyklicznie wygłasza także referaty w ramach spotkań Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grotą” w Warszawie, Łodzi, Piotrkowie Tryb., Pabianicach i Białymstoku. Przez wiele lat był także członkiem Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa.

6. Odniesienia do recenzji

Wszyscy recenzenci podkreślili, że dorobek Habilitanta spełnia wymagania stawiane na tym polu kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego, a zgłoszony we wniosku cykl publikacji pt. „Działania specjalne władz Rzeczypospolitej Polskiej w okresie II wojny światowej” pomimo pewnych konstrukcyjnych mankamentów oraz drobnych uchybień i błędów, ma niezaprzeczalnie oryginalny, nowatorski i twórczy charakter. Podkreślili, iż dr Waldemar Grabowski na wielu polach badawczych jest prekursorem, a wyniki jego badań stanowią trwały i ważny element historiografii Polski okresu II wojny światowej. W związku z powyższym wszystkie recenzje kończyły się jednoznaczną konkluzją stwierdzającą, iż dorobek naukowy i organizacyjny Habilitanta należy uznać za wystarczający do nadania stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych, wnioskując tym samym o dopuszczenie dr. Waldemara Grabowskiego do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

7. Odniesienia do przebiegu dyskusji na posiedzeniu Komisji habilitacyjnej

Wszyscy recenzenci podtrzymali swoje opinie zawarte w złożonych recenzjach.

Wskazano na znaczną aktywność naukową i organizacyjną Habilitanta, a także na wieloaspektowość Jego zainteresowań badawczych - koncentrujących się co prawda w trzech zasadniczych obszarach, ale zarazem niestroniących od problematyki regionalnej, funkcjonowania Polskiej Agencji Telegraficznej, historii militariów i falerystyki Wojska Polskiego.

W trakcie dyskusji wszyscy członkowie komisji uznali, iż przedłożony do oceny cykl publikacji ma charakter oryginalny i twórczy, choć jego konstrukcję określili mianem nieco przypadkowej. Zebranie pod wspólnym tytułem „Działania specjalne władz Rzeczypospolitej Polskiej w okresie II wojny światowej” publikacji poświęconych z jednej strony funkcjonowaniu Administracji Zmilitaryzowanej Polskiego Państwa Podziemnego, a z drugiej akcjom polskich skoczków spadochronowych i operacjom kurierskim, określili bowiem mianem „sztucznej”. Zarazem jednak wysoko ocenili jego walory merytoryczne i warsztatowe.

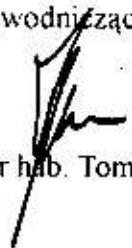
Oceniając dorobek naukowy Habilitanta, wszyscy członkowie komisji jednomyślnie podkreślili, że zajmując się dziejami Polski podczas II wojny światowej, po prostu nie sposób go pominąć. Badania dr Waldemara Grabowskiego nad cywilnymi strukturami Polskiego Państwa Podziemnego powszechnie traktuje się bowiem za przełom. Tworząc całkowicie nową jakość, niezwykle wzbogaciły one wiedzę na temat jego struktur, działań i personaliów. Tym samym,

ponimo podniesionych mankamentów metodologicznych dorobku – w zasadzie pozbawionego cech interdyscyplinarnych i komparatystycznych, uznano badania dr. Waldemara Grabowskiego są niezwykle rzetelne i źródłowo udokumentowane, a w wielu aspektach pionierskie.

W związku z powyższym wszyscy członkowie komisji uznali zgłoszony przez kandydata wniosek na całkowicie uzasadniony, opowiadając się za nadaniem dr. Waldemarowi Grabowskiemu stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia.

Częstochowa, 18 września 2013 r.

Przewodniczący Komisji

prof. dr hab. Tomasz Schramm